

ZPRÁVY Z VĚDECKÉHO SVĚTA

IV. SVĚTOVÝ KONGRES SOCIOLOGŮ VENKOVA V TORUNI (PLR)

Ve dnech 9.—13. srpna 1976 konal se v polském městě Toruni světový kongres sociologů venkova, který svolala Mezinárodní asociace sociologie venkova (IRSA), Evropská společnost pro sociologii venkova (ESRS), Latinskoamerická asociace sociologie venkova (ALASRU) a reprezentace sociologů venkova ze všech oblastí světa. Hlavním tématem kongresu, který byl určen programovou komisí, bylo řešení příspěvku vědního oboru sociologie venkova a zemědělství k integrovanému rozvoji lidských a přírodních zdrojů.

Předsedou pořadatelského výboru byl prof. Bogusław Galeski, místopředsedy Jan Turowski a Zbigniew T. Wierzbicki. Sekretářkou kongresu byla Lili Maria Szwengrub. Dalšími členy pořadatelského výboru byli: Eugenia Lysiewa, Mikołaj Kozakiewicz, Krzysztof Kwasniewski, Zbigniew Kwieciński, Bronisław Saluda a Barbara Weber. Kongres byl uspořádán v universitním městě Toruni a všechna zasedání i jednání se konala v areálu University Nikolaje Kopernika.

Účastníky kongresu byli členové IRSA a oblastních společností, neorganizovaní sociologové venkova, představitelé příbuzných oborů a pozvaní hosté. Kongresu se zúčastnilo zhruba 1000 účastníků a bylo předneseno téměř 500 příspěvků. Jednání se zúčastnily početné delegace všech evropských zemí socialistického tábora a zástupci všech významnějších kapitalistických států. V programu kongresu byla dvě plenární zasedání. Dále jednání v seminářích a pracovních skupinách. Současně probíhala i jednání komisí a výborů světové a oblastních společenství sociologů venkova. Na zahajovacím plenárním zasedání přednesli pozdravné projevy oficiální hosté: dr. Kazimierz Barcikowski, ministr zemědělství Polské lidové republiky, prof. Jan Szczepański, viceprezident Polské akademie věd, prof. Ryszard Bohr, prorektor University Nikolaje Kopernika v Toruni a mgr. Mirian Rissmann, starosta města Toruně. V druhé části pak přednesli vstupní referáty k hlavnímu tématu kongresu A. L. Bertrand (USA) a R. Stavenhagen (Mexiko). Zvláště zapůsobil projev mexického delegáta, který upozorňoval na nutnost řešení sociálních problémů v současném světě.

Po úvodním plenárním zasedání začala vlastní práce účastníků kongresu, která byla soustředěna v 21 seminářích. Každý účastník si mohl vybrat dva tematické semináře a v každém se zúčastnit tři zasedání, na kterých byly diskutovány materiály, výzkumy a další náměty. Nejprve byla první tři zasedání skupiny A a poté následovala tři zasedání seminářů ze skupiny B. V průběhu jednání seminářů byla uskutečněna celodenní exkurze a dále v průběhu celého jednání kongresu probíhala tato další dílčí jednání:

- zasedání programového výboru kongresu
- zasedání ISTRÁ
- zasedání ESRS
- setkání korespondentů časopisu „Sociologia ruralis“
- setkání vydavatelů a členů redakčních rad sociologických časopisů
- setkání s vědeckým sekretářem CEUKORS (Evropského centra pro výzkum a dokumentaci v sociálních vědách).

Velmi významná byla účast delegátů ze socialistických zemí (mezi nimi i delegátů z ČSSR). V každém z tematických seminářů vystoupili se zajímavými referáty právě účastníci ze socialistického světa. To dokazuje nejen široký zájem o řešení sociálních a sociologických problémů, ale i významné výsledky sociologických výzkumů v socialistických zemích.

V tematických seminářích se řešila problematika pojetí a strategie integrovaného rozvoje lidských a přírodních zdrojů; ekonomický růst a jeho důsledky pro rozvoj lidských a přírodních zdrojů. Pozornost byla také věnována technologickým změnám v zemědělství, demografickým přeměnám a strategii rozvoje.

Tematické semináře zaměřené na prostorové a oblastní plánování, na sociální

přeměny, na zaměstnání, strukturu povolání, sociální mobilitu, venkovskou mládež, životní způsob a životní prostředí, měnící se roli žen, dnešní venkovskou rodinu, rekreaci a volný čas, byly příležitostí k bohaté výměně zkušeností.

Kolektivní a družstevní hospodaření, pozemkové reformy, budoucnost venkovských komunit v průmyslové společnosti atp., to byla další téma, řešená za široké účasti zájemců.

Českoslovenští účastníci zaměřili svoje referáty především na sociální plánování v zemědělských podnicích a oblastech, na změny v charakteru práce, na životní způsob družstevních rolníků, na technicko-vědecký pokrok a změny v profesní struktuře, na postavení mládeže, na charakteristiku současné venkovské rodiny, na změny v sociálně ekonomickém postavení družstevních rolníků v ČSSR atp.

V závěrečném plenárním zasedání kongresu podali nejprve zprávu předsedové jednotlivých seminářů o průběhu a výsledcích jednání. Pak přednesl třetí hlavní referát kongresu prof. Bogusław Galeski (PLR). Na závěr kongresu vystoupil a výsledky shrnul předseda Mezinárodní asociace sociologie venkova (IRSA) Glenn W. Fuguitt (USA).

Celkově je možné hodnotit tento světový kongres velmi kladně. Polským soudruhům se podařilo kongres organizačně velmi dobře zajistit. Také exkurze, které byly pro účastníky připraveny, se staly nejen dobrým praktickým doplňkem pro-
jednávané tematiky, ale také dobrou příležitostí k výměně zkušeností.

Účast československých delegátů na IV. světovém kongresu sociologů venkova měla v podstatě dva základní cíle:

1. seznámit světovou odbornou veřejnost s výsledky sociologického výzkumu venkova a zemědělství v ČSSR,
2. získat aktuální poznatky o současném zaměření sociologie venkova ve státech socialistických i v kapitalistických a rozvojových zemích.

Lze konstatovat, že oba tyto základní cíle byly splněny jak oficiálním vystoupením československých delegátů, tak i neformálními diskusemi v průběhu kongresu. Dále se podařilo navázat řadu kontaktů především s pracovníky výzkumu ze SSSR, NDR a Polska. Tím jsou vytvářeny předpoklady k společnému řešení závažných úkolů rozvoje socialistického zemědělství a venkova, neboť jedním z důležitých poznatků kongresu je, že prudký rozvoj sociologie venkova na celém světě vyžaduje neustálý kontakt a vzájemné předávání teoretických, metodologických i praktických poznatků.

Celkový průběh jednání znovu potvrdil, a to i v referátech výzkumných pracovníků z kapitalistických států, výhody a přednosti socialistického systému a neustále se prohlubující krizi v sociálním systému v kapitalismu. Zároveň ale ukázal, že i za socialismu vznikají někdy zbytečné problémy, kdy není dostatečně využíváno předností socialismu a že zde je právě jeden z hlavních úkolů sociologie venkova pomáhat tyto otázky řešit a odstraňovat.

Účast na kongresu umožnila rovněž získat přímou cestou poznatky o problematice rozvoje venkova a těchto poznatků lze využít v další vědeckovýzkumné práci. Využití těchto poznatků bude sloužit především pro širší ekonomickou, sociální a politickou analýzu světového vývoje rozvoje venkova a světového zemědělství. Celkově je možné konstatovat, že stanovené cíle účasti na kongresu byly splněny.

Ing. Miroslav Jiříčka, CSc.

Rukopis odevzdán k tisku 5. 5. 1976 – Podepsáno k tisku 19. 11. 1976